

Terroryzm

Rola i miejsce Policji
w jego zwalczaniu

asp. Paweł Sitko

Zakład Wyszukolenia Specjalnego

Terroryzm

Rola i miejsce Policji w jego zwalczaniu

Katowice 2013

Redakcja:
podinsp. Robert Perek

Redakcja techniczna i korekta:
Paweł Mięsiak

© Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2013. Pewne prawa zastrzeżone.

Niniejsza publikacja w całości stanowi materiał dydaktyczny Szkoły Policji w Katowicach.
Publikacja dostępna jest na licencji:
Creative Commons – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych
3.0 Polska (CC-BY-NC-ND) 3.0. Polska.

Postanowienia licencji są dostępne pod adresem:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/legalcode>

Spis treści

Wstęp	7
1. Terroryzm – ogólna charakterystyka	9
1.1. Pojęcie terroryzmu	9
1.2. Źródła terroryzmu	12
1.3. Terroryzm tradycyjny.....	16
1.4. Koncepcja nowego terroryzmu	16
1.4.1. Budowa sieciowa	17
1.4.2. Podstawy fundamentalne	18
1.5. Typy terroryzmu	20
2. Rola Policji w walce z terroryzmem	22
2.1. Zadania Policji w ramach zapobiegania i zwalczania terroryzmu	24
2.1.1. Zadania w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych	24
2.1.2. Zadania w zakresie czynności operacyjno-ochronnych.....	25
2.1.3. Zadania w zakresie przygotowania sił i środków do działań	27
2.1.4. Zadania w zakresie wymiany informacji i współdziałania	27
2.2. Zadania Policji w sytuacji wystąpienia aktu terrorystycznego	28
2.2.1. Możliwe zagrożenia z punktu widzenia Policji	29
2.2.2. Zadania realizowane w jednostce Policji	30
2.2.3. Współdziałanie z podmiotami pozapolicyjnymi.....	31
2.3. Stopnie alarmowe oraz gotowość Policji do działań w związku z zagrożeniem terrorystycznym.	31
2.4. Zakres obowiązków i działań policjantów na wybranych stanowiskach.....	40
2.4.1. Obowiązki dyżurnego komendy miejskiej/powiatowej/rejonowej, komisariatu Policji.....	40
2.4.2. Czynności policjanta będącego pierwszym na miejscu zdarzenia.....	41
2.5. Zadania wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych Policji	42

2.5.1. Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP	42
2.5.2. Centralne Biuro Śledcze KGP	46
3. Wykrywanie materiałów wybuchowych.....	49
3.1. Charakterystyka materiału wybuchowego.....	49
3.2. Źródła pozyskiwania materiału wybuchowego przez terrorystów	51
3.3. Działania na miejscu użycia materiału wybuchowego	52
Literatura.....	54

Niniejsza publikacja została stworzona w celu przybliżenia zagadnienia terroryzmu oraz walki z tym zjawiskiem, a w szczególności przedstawieniu roli i zadań jakie stoją w tym zakresie przed polską Policją. Terroryzm jako zjawisko dynamiczne i niosące zagrożenie powszechne, nie uznające w dzisiejszych czasach granic państwowych, ani przynależności narodowościowej ludzi stanowi wyzwanie dla służb zajmujących się bezpieczeństwem państw i obywateli na całym świecie. Polska nie jest w tym wyjątkiem, zwłaszcza, że w zakresie zwalczania terroryzmu aktywnie uczestniczy na arenie międzynarodowej. Z uwagi na złożoność problemu, możliwość rozpatrywania terroryzmu na wielu płaszczyznach celowo zostały pominięte niektóre wątki, skupiając się na istotnych zagadnieniach z punktu widzenia Policji i służby policjantów. Przedstawiona tematyka zawiera treści wynikające z programu szkolenia podstawowego dla policjantów, dodatkowo rozszerzone między innymi o informacje dotyczące użycia materiałów wybuchowych, stanowiących podstawowy środek zamachów terrorystycznych. Opracowanie to powstało w oparciu o wiedzę i doświadczenie policjantów zajmujących się tym zagadnieniem, jak również autorytety naukowe badające zjawisko terroryzmu od wielu lat. Wszystkie zawarte treści są zgodne ze stanem prawnym aktualnym w chwili oddania niniejszego opracowania do druku.

Wydawnictwo jest podzielone na trzy rozdziały. W pierwszym rozdziale została nakreślona ogólna geneza terroryzmu i jego rozwój poprzez wieki aż do czasów współczesnych. Szerzej zostało przedstawione zjawisko tzw. „nowego terroryzmu”. Drugi rozdział stanowi omówienie zadań i przedsięwzięć, do wykonania których zobligowana jest Policja w świetle obowiązujących przepisów prawa. Zostały scharakteryzowane wyodrębnione komórki Policji mające w swoich kompetencjach walkę z terroryzmem, tj. BOA KGP i CBŚ KGP. Ponadto opisane zostały czynności funkcjonariuszy, na wybranych stanowiskach. W trzecim rozdziale zostały przedstawione podstawowe informacje o materiałach wybuchowych oraz czynności jakie należy

wykonać na miejscu zdarzenia, gdzie ich użyto, ze zwróceniem uwagi na istotne elementy mające wpływ na efekt pracy Policji.

Jak wcześniej wspomniano, terroryzm jest zjawiskiem dynamicznym i rozwijającym się w wielu obszarach. Aby nadążyć za tymi zmianami i skutecznie się mu przeciwstawiać, należy mieć w rękach efektywne środki, w tym środki prawne. Dlatego mamy do czynienia z występującymi zmianami przepisów prawa w tym obszarze, w celu dostosowania ich do aktualnych potrzeb. W związku z tym, pomimo że opracowanie bazuje na aktualnych aktach prawnych należy na bieżąco śledzić dokonujące się w tym obszarze zmiany.

Rozdział 1.

Terroryzm – ogólna charakterystyka

Zjawisko przemocy towarzyszy ludzkości od zawsze. Mowa jest tutaj zarówno o przemocy w postaci popełnianych przez pojedyncze osoby przestępstw, następnie o przemocy wewnątrz jednego kraju, przeważnie wobec jego obywateli czy też skierowanej w drugą stronę, przeciwko władzy, jak również o przemocy międzynarodowej, pomiędzy państwami (wojny).

Terror jako jedna z odmian przemocy jest jedną z najstarszych jej form. Przeważnie utożsamiany jest z władzą, która w celu osiągnięcia swych założonych celów przemocą, wszelkimi dostępnymi, często bardzo okrutnymi środkami pokonuje najmniejsze oznaki sprzeciwu wśród obywateli. Natomiast terroryzm, pomimo że jest zjawiskiem stosunkowo nowym, to w obecnych czasach następuje jego szybka ewolucja i rozkwit głównie za sprawą postępu technologicznego i rozwoju środków masowego przekazu.

1.1. Pojęcie terroryzmu

Pomimo że zagrożenie terroryzmem dotyczy większości państw świata, należy mieć świadomość, iż do chwili obecnej nie ma wypracowanej jednej uniwersalnej i powszechnie akceptowanej przez wszystkie kraje definicji terroryzmu. Według różnych źródeł ich liczba kształtuje się pomiędzy stoma a dwustoma, funkcjonującymi w oficjalnym obiegu międzynarodowym. W ramach prac samej Organizacji Narodów Zjednoczonych można znaleźć ich kilkadziesiąt. Powodów braku jednolitego zdefiniowania na arenie międzynarodowej upatruje się w dwóch głównych problemach. Pierwszym jest rozróżnienie terroryzmu jako przestępstwa, terroryzmu jako metody popełniania innych przestępstw oraz terroryzmu jako aktu wojny. Drugim problemem jest jego legalność czy raczej usprawiedliwienie działań terrorystycznych. Z punktu widzenia walki z terroryzmem i ochrony przed nim najsłuszniejsze jest stosowanie

definicji funkcjonalnej, odnoszącej się do faktycznego wpływu zjawiska terroryzmu na rzeczywistość społeczną. Brak definicji terroryzmu, akceptowanej powszechnie na arenie międzynarodowej, stanowi bardzo poważny problem w walce z tym zjawiskiem.

Terroryzm jest, z uwagi na charakter prowadzonych działań, bardzo zbliżony do walki narodowowyzwoleńczej, która na arenie międzynarodowej jest uznawana za legalną formę realizacji prawa narodów do samostanowienia. Bez obowiązującej definicji terroryzmu nie można jednoznacznie określić, jakie działania należy uznać za nielegalne i zwalczać je, a jakie stanowią dopuszczalną formę walki politycznej. Jako przyczynę niewypracowania do chwili obecnej definicji terroryzmu na gruncie prawa międzynarodowego należą między innymi swobodne i zależne od swych interesów interpretowanie przez państwa pojęcia terroryzmu, rozbieżność stanowisk państw rozwijających się i rozwiniętych na kwestię oceny działań grup stosujących metody terrorystyczne w walce narodowowyzwoleńczej, rozbieżność państw w ocenie stopnia zagrożenia tym zjawiskiem dla swojego bezpieczeństwa.

Encyklopedia Popularna PWN określa terroryzm jako działalność małych, ekstremalnych ugrupowań, które za pomocą zabójstw, zagrożeń śmiercią, mordów politycznych, porywania zakładników, uprowadzeń samolotów i innych podobnych środków potępionych przez społeczność międzynarodową usiłując zwrócić uwagę opinii publicznej na wysuwane przez siebie hasła bądź też wymusić na rządach państw, w których działają określone ustępstwa lub świadczenia na swoją korzyść (np. zwolnienie więzionych terrorystów, okup). Pomimo występowania kwestii spornych można wyodrębnić kilka głównych elementów opisujących terroryzm, m.in. takich jak:

- a) stosowanie przemocy wszelkimi dostępnymi środkami (i to najczęściej brutalnymi i okrutnymi),
- b) ulubionym celem ataku terrorystycznego są niewinni cywile,
- c) występuje chęć stosowania przemocy bez względu na konsekwencje (brak skrupułów),
- d) występuje także chęć siania strachu, terroru,

e) dzieje się to wszystko, aby osiągnąć cele polityczne, militarne, etniczne, ideologiczne, religijne – często zupełnie irracjonalne dla ludzi, którzy nigdy nie uciekają się do przemocy¹.

Holenderski badacz terroryzmu Alex Schmitd dokonał analizy funkcjonujących w różnych konfiguracjach definicji terroryzmu i na jej podstawie wskazał wspólne cechy, jakie je łączą. Są to między innymi:

- 1) stosowanie przemocy, siły lub groźby ich użycia,
- 2) polityczna motywacja sprawców,
- 3) działanie w celu wywołania strachu, groźby,
- 4) wywołanie psychologicznych skutków i reakcji,
- 5) rozróżnienie celu zamachu i bezpośredniej ofiary,
- 6) celowość i planowanie działania,
- 7) metoda walki,
- 8) konflikt z obowiązującymi regułami zachowań społecznych,
- 9) wymuszania,
- 10) publicity, wykorzystywanie mediów, poszukiwanie rozgłosu,
- 11) zbrodnia ślepa,
- 12) wykorzystywanie symboliki,
- 13) nieobliczalność,
- 14) ukryty charakter organizacji stosującej metody terrorystyczne.

Na podstawie powyższych stwierdzeń można przyjąć, że głównym i zasadniczym elementem terroryzmu jest stosowanie przemocy w celu wywołania w psychice ludzkiej strachu, a w konsekwencji uległości. Przykładami definicji opartych na tych ramach są definicje sformułowane między innymi przez Departament Obrony USA, który stwierdza, że *terroryzm* to „**bezprawne użycie – lub groźba użycia – siły czy przemocy wobec osoby lub mienia, by wymuszać lub zastraszać rządy czy społeczeństwa, często dla osiągnięcia celów politycznych, religijnych lub**

¹ B. Hołyst, *Terroryzm*, Tom 1, Lexis Nexis, Warszawa 2009 r., str. 56.

ideologicznych². W podobny sposób to zjawisko określiła Komisja Europejska ujmując *terroryzm* jako „**wszelkie celowe akty popełnione przez pojedyncze osoby lub organizacje przeciw jednemu, lub kilku państwom, ich instytucjom lub ludności, w celu zastraszania oraz poważnego osłabienia lub zniszczenia struktury politycznej, gospodarczej i społecznej kraju**”³. Przytoczone ujęcia terroryzmu wyraźnie akcentują na pierwszym miejscu jego polityczny charakter. Sednem terroryzmu jest zamiar sprawcy i cel, do jakiego on dąży. Synteza tych elementów pozwala na odróżnienie terrorystów od innych przestępców, a terroryzmu od innych form zbrodni czy przestępstw.

1.2. Źródła terroryzmu

Opracowania naukowe nie uściślają dokładnego czasu i miejsca pierwszych w historii ludzkości aktów terrorystycznych. Przyjmuje się, że pierwszym w dziejach terrorystą był Herostrates z Efezu, który w 356 p.n.e. podpalił świątynię Artemidy. Herostrates był ubogim szewcem, chcącym uzyskać sławę poprzez zniszczenie budowli uważanej przez Greków za jeden z ówczesnych cudów świata.

Kolejnym przykładem aktów terroru był proces wychowywania i szkolenia Spartan w starożytnej Grecji. Młodych ludzi przygotowywano do walki i zabijania przeciwnika. Kandydaci na wojowników musieli przejść rodzaj rytuału lub manewrów, polegających na zabijaniu helotów, czyli spartańskich niewolników wywodzących się z ludności podbitych ziem. Terroryzm pojawił się także w Atenach, kiedy po klęsce w wojnie peloponeskiej Spartanie narzucili Ateńczykom władzę komisji oligarchicznej. W trakcie rządów Trzydziestu Tyranów stracono 1500 obywateli, a dalszych 5000 wyrzucono z Aten. Miasto ogarnięte zostało prześladowaniami oraz plądrowaniem majątków. W Atenach panował powszechny strach przed niespodziewanym aresztowaniem, płatnym donosicielstwem i tajną policją.

² K. Liedel, P. Piasecka, *Ochrona obywateli i instytucji publicznych przed atakami terroryzmu i przemocy* – poradnik, Warszawa, 2004 r, str. 4.

³ J. Pawłowski, *Terroryzm we współczesnym świecie*, Wołoszański, Warszawa 2001, str. 12.

Tysiąc lat później, około 1090 r., podobną metodę na terenie Persji stosowali członkowie szyickiej sekty Assasinów założonej przez Hassana ibn Sabbaha (zwanego Starcem z Gór). Członkowie jego sekty, odurzeni haszyszem, byli posłuszni swemu panu i zabijali na rozkaz rycerzy krzyżowych. Cały świat islamski żył w obawie przed tymi zamachami.

W pierwszej połowie XII wieku Mongołowie utworzyli zmilitaryzowane państwo, dokonując bezustannych podbojów, stosując ludobójstwo i terroryzm. Mongolskie najazdy i utrzymywanie w poddaństwie ziem ruskich miało znaczący wpływ na ukształtowanie się kultury politycznej Rosji. W latach 1564-1572 car Iwan Groźny wprowadził rządy skrajnego terroryzmu, wydzielając z części Rosji ziemie poddane władzy terrorystycznych oddziałów siepaczy.

Słowo „terroryzm” i „terror” upowszechniły się w okresie Rewolucji Francuskiej, kiedy w latach 1793-1794 Komitet Ocalenia Publicznego Trybunału Rewolucyjnego, komitety rewolucyjne i ich agenci, stosowali na wielką skalę represje przeciw faktycznym i wyimaginowanym wrogom rewolucji. Najbardziej krwawy okres rządów Komitetu Bezpieczeństwa Publicznego podczas rewolucji francuskiej został nazwany „terrorem”, a zasiadających w komitecie jakobinów zwano „terrorystami”. W tym okresie w publicznym gilotynowaniu, pacyfikowaniu i mordowaniu więźniów zginęło około 40 000 ofiar. Około 300 000 Francuzów poddano represjom i przetrzymywano w więzieniach. W niektórych rejonach Francji stosowano krwawe egzekucje i ludobójcze metody pacyfikacji bez żadnych postanowień sądowych.

Terroryzm pojawił się w drugiej połowie XIX wieku za sprawą anarchistów głoszących hasła buntu przeciwko ówczesnym porządkom społecznym. Pod koniec XIX wieku doszło w całej Europie do serii ataków terrorystycznych. W 1874 r. we Włoszech odbyło się wiele zamachów terrorystycznych, a w Hiszpanii działała grupa terrorystyczna „Mano Negra” („Czarna Ręka”).

W tym okresie nastąpiły pierwsze zamachy na głowy państw. W najstraszniejszych zamach terrorystycznych zginęli: prezydent Francji L. Cornot w 1884 r., premier Hiszpanii C. de Castillo w 1897 r., cesarzowa austriacka Elżbieta w 1898 r., król włoski

Humbert w 1900 r., prezydent Stanów Zjednoczonych, W. McKinley w 1901 r., premier Hiszpanii, J. Canalejas w 1912 r., następca tronu austriackiego Ferdynand i jego żona Zofia w 1914 r. Jednak z biegiem czasu celami terrorystów przestali być indywidualni politycy, a stawało się nim społeczeństwo lub określone jego grupy (urzędnicy państwowi, itp.). Celem ataków na społeczeństwo miało być wywołanie niechęci do rządu. Na przełomie XIX i XX wieku ormiański ruch nacjonalistyczny we wschodniej Turcji zastosował terrorystyczną strategię w walce z osmańskim rządem. Ataki terrorystyczne skierowane na przedstawicieli administracji i policji były popierane społecznie. Także Macedończycy podjęli terrorystyczną walkę przeciwko Turkom. Natomiast Serbowie założyli nacjonalistyczne organizacje, których działalność miała głównie charakter antyhabsburski. Pierwsza wojna światowa wybuchła w następstwie zamachu na habsburskiego arcyksięcia Ferdynanda w 1914 r. w Sarajewie, który zginął z rąk bośniackiego Serba, członka organizacji „Młoda Bosna”. Terroryzm miał podłoże nacjonalistyczne.

Na początku XX wieku coraz głośniej było o terroryzmie zainspirowanym ideologiami nacjonalistycznymi. Dążenie Ulsteru do Irlandii przybrało formę terroryzmu separatystycznego Irlandzkiej Armii Republikańskiej (IRA). Przedstawiciele IRA, którzy nie uznali traktatu brytyjsko-irlandzkiego, rozpoczęli walkę terrorystyczną. W wyniku licznych zamachów zginęło i zostało rannych wiele osób. Kulminacją tych zamachów był atak w centrum handlowym w Coventry. Kolejny etap terroryzmu irlandzkiego nastąpił w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ubiegłego wieku.

W latach trzydziestych XX wieku znaczenie pojęcia „terroryzm” uległo istotnej zmianie. W tym okresie rzadziej posługiwano się tym pojęciem do określania ruchów rewolucyjnych oraz przemocy skierowanej przeciwko rządowi oraz ich przywódcom. Zdecydowanie częściej pojęcie „terroryzm” służyło do opisywania praktyk masowych represji, które były stosowane przez państwa totalitarne, a także ich dyktatorskich przywódców przeciwko własnym obywatelom. W Polsce działaniem o znamionach terroryzmu było zamordowanie pierwszego prezydenta RP Gabriela Narutowicza w 1922 r.

Postęp techniczny zwiększył możliwości dokonywanych aktów terrorystycznych, w następstwie czego zmieniono cele zamachów. Stały się nimi głównie autobusy, pociągi samoloty i statki. W roku 1930 miało miejsce pierwsze porwanie samolotu. Kilku peruwiańskich terrorystów opanowało samolot, chcąc w ten sposób nielegalnie przekroczyć granice Peru. Od tego czasu rozpoczęła się inwazja zamachów terrorystycznych na środki lokomocji. Kolejna fala terroryzmu pojawiła się w Palestynie, gdzie Arabowie i Żydzi stosowali terror jako metodę rozwiązywania konfliktu. Już na początku lat 70. dwudziestego stulecia palestyński terroryzm przybrał charakter terroryzmu międzynarodowego, w którym terroryści mogli zaatakować dowolny cel na świecie. Za datę początku terroryzmu międzynarodowego przyjmuje się porwanie samolotu izraelskich linii lotniczych w Rzymie w 1968 r. W dniu 5 września 1972 roku doszło do ataku terrorystycznego podczas Igrzysk Olimpijskich w Monachium. Duża grupa uzbrojonych Palestyńczyków z organizacji „Czarny Wrzesień” uprowadziła sportowców ekipy Izraela. Podczas nieudolnej próby odbicia wszyscy zakładnicy zginęli. W latach 70. i 80. XX wieku terroryzm nabrał charakteru międzynarodowego. Świadczyły o tym powiązania pomiędzy grupami terrorystycznymi wywodzącymi się z różnych państw. Akty terrorystyczne stały się jedną z najpopularniejszych metod walki politycznej wielu ugrupowań, które starają się rozwiązywać w ten sposób wiele problemów społeczno-politycznych, religijnych i narodowościowych⁴. W tym okresie pojawiło się zjawisko wspierania finansowego i logistycznego terroryzmu przez niektóre kraje (ZSRR, Kuba, Libia).

Na początku lat osiemdziesiątych XX wieku pojawił się terroryzm o podłożu religijnym oraz terroryzm sponsorowany przez państwo. Działania terrorystów skierowane były przeciwko przywódcom państwowym i politycznym oraz przeciwko innym grupom społecznym. W atakach terrorystycznych zginęli wówczas przedstawiciele sfer urzędniczych i finansowych, np. prokurator federalny Niemiec S. Bubach, prezes Dresdner Bank J. Ponto, a także przypadkowe osoby w samolotach oraz w „samochodach pułapkach” podczas eksplozji podłożonych ładunków wybuchowych.

⁴ K. Sławik, *Terroryzm*, Ławica, Poznań 1993, s. 50.

1.3. Terroryzm tradycyjny

Do połowy lat 80. XX wieku, analizując zagadnienie terroryzmu, można określić je jako terroryzm klasyczny czy tradycyjny. Jego celem jest „propaganda czynu”, mająca za pomocą spektakularnych akcji wywołać zainteresowanie swoją sprawą i „zwerbować” jak najwięcej ludzi do popierania swojej idei. Budowa klasycznej organizacji terrorystycznej opiera się na wzorze piramidy, której szczyt, najwyższą warstwę stanowi kierownictwo. Poniżej znajduje się większa warstwa, aktywne kadry, czyli uderzające ramię organizacji. Przez trzecią, najważniejszą warstwę piramidy – infrastrukturę, organizacja terrorystyczna jest wspierana ideologicznie i logistycznie. Najniższa i najszerza warstwa piramidy obejmuje sieć pomocy finansowych i pasywnego wsparcia. Przykładami tradycyjnego terroryzmu są terroryzm ideologiczny, socjalno-rewolucyjny i etniczno-nacjonalistyczny. Do typowych akcji tradycyjnych terrorystów należą uprowadzenia i zamachy na ważnych polityków i przedsiębiorców⁵.

Przykładami tradycyjnego terroryzmu są terroryzm ideologiczny, socjalno-rewolucyjny i etniczno-nacjonalistyczny. Terroryzm ideologiczny i socjalno-rewolucyjny chce przez społeczną i polityczną rewolucję doprowadzić do zmiany władzy. Etniczno-nacjonalistyczny dąży zaś do zdobycia niezależności i niepodległości danego narodu, który powinien być oddzielony od innego narodu albo z innym połączony. Zawsze chodzi tu o mniejszości narodowe z własną tradycją, religią, językiem i świadomością własnej tożsamości. Przykładami mogą być Baskowie w Hiszpanii, Północnoirlandczycy w Wielkiej Brytanii czy Kurdowie w Turcji i Tamilowie w Sri Lance.

1.4. Koncepcja nowego terroryzmu

Termin „nowy terroryzm” został wprowadzony jeszcze w 1986 r. przez badaczy skupionych w Institute for the Study of Conflict, którzy w jednym ze swoich opracowań wskazywali na sięgające po działania terrorystyczne ruchy religijne, stwierdzając

⁵ B. Hołyst, *Terroryzm,*, str. 50.

przy tym, że motywacja religijna nadaje nowy wymiar zagrożeniom terrorystycznym. Sama koncepcja nowego terroryzmu została jednak wypracowana dopiero na przełomie stuleci, w znacznej mierze w rezultacie badań prowadzonych w ramach RAND Corporation.

Koncepcja nowego terroryzmu zakłada pojawienie się nowych, nieznanych wcześniej lub występujących jedynie sporadycznie cech organizacji terrorystycznych, stwarzających znacznie większe zagrożenia dla społeczności międzynarodowej. Na plan pierwszy wysuwa się sieciowy charakter organizacji. W praktyce oznacza to nie tylko odejście od klasycznej struktury hierarchicznej, ale przede wszystkim brak jednoznacznej, stałej lokalizacji, bezterytorialność. Organizacje sieciowe nie muszą się opierać na państwach – sponsorach, stanowiąc byty w miarę autonomiczne i samodzielne, są zatem mniej podatne na np. sankcje ekonomiczne⁶.

1.4.1. Budowa sieciowa

Sieciowy model organizacji został opisany jeszcze w latach 70. jako SPIN – *Segmented, Polycentric, Ideologically Integrated Network* (podzielona, policentryczna, ideologicznie scalona sieć). Struktura takich sieci jest amorficzna, a sposób ich rozprzestrzeniania się określa się mianem *swarming* (rojenie się, namnażanie się). W literaturze wskazuje się, że struktury sieciowe charakteryzują się trzema zasadniczymi cechami:

- a) działania i koordynacja elementów systemu nie są formalnie skodyfikowane przez relacje hierarchiczne, lecz wyłaniają się i zmieniają w zależności od konkretnego zadania,
- b) sieci posiadają dynamicznie tworzone i zmieniające się połączenia obustronne, wykraczające poza daną organizację i swobodnie przekraczające granice państw, zacierając w ten sposób granice pomiędzy poszczególnymi strukturami autonomicznymi,

⁶ J. Szafranski red., *Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych*, T. Aleksandrowicz, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2007.

- c) więzy zewnętrzne i wewnętrzne nie stanowią skutku decyzji biurokratycznych, lecz efekt wspólnych norm, wartości, interesów i wzajemnego zaufania (np. wspólny przeciwnik, ideologia, pochodzenie etniczne, religia).

Sieciowość organizacji wiąże się ściśle z efektywnym wykorzystywaniem produktów najnowszej technologii, szczególnie w sferze komunikacji i przekazu informacji. Z tego punktu widzenia nowy terroryzm wydaje się być produktem ery informatycznej. Przez niektóre osoby jest stawiane stwierdzenie, iż funkcjonowanie Al-Kaidy w jej dzisiejszej postaci byłoby przed gwałtownym rozwojem technologii informatycznych po prostu niemożliwe.

Powstawanie sieciowych organizacji terrorystycznych powoduje konieczność zmiany strategii antyterrorystycznej. Zwalczanie organizacji sieciowej za pomocą metod stosowanych przez klasyczne struktury hierarchiczne to zadanie niezwykle skomplikowane. Trudność wynika z wielu uwarunkowań, z których jeden wydaje się najistotniejszy, a mianowicie jej nadmiarowość, tzn. dysponowanie znacznie większymi zasobami, niż wynika to z konieczności realizacji określonego zadania. Dzięki temu organizacja sieciowa utrzymuje swoją zdolność do działania nawet po utracie części swoich zasobów. Nie można jej zlikwidować nawet poprzez zniszczenie znacznej części jej ogniw. W związku z tym klasyczne operacje antyterrorystyczne, pomimo że przynoszą pewne sukcesy na poziomie taktycznym, nie są w stanie doprowadzić do rozstrzygnięć definitywnych, na poziomie strategicznym⁷.

1.4.2. Podstawy fundamentalne

Kolejną cechą nowego terroryzmu jest jego motywacja religijna czy też szerszej – ideologiczna. Spiwem łączącym jest ideologia absolutystyczna, nie pozostawiająca miejsca na jakiegokolwiek wątpliwości w słuszność sprawy, za którą terroryści się opowiadają, bowiem ma ona charakter transcendentálny, święty, jest wręcz objawieniem. Konsekwencją jest nie tylko wiara w zwycięstwo, ale też przekonanie, że świętość sprawy

⁷ S. Koziej, *Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku*, Adam Marszałek, Toruń, 2006, str. 22-23.

usprawiedliwia każdy środek wykorzystany w walce. Tradycyjnie rozumiane poczucie moralności przestaje mieć jakiegokolwiek znaczenie, dobro bowiem oznacza wszystko to, co służy sprawie. Uwagę musi zwracać przy tym fakt, iż organizacje terrorystyczne z lat 70. i 80. miały z reguły stosunkowo jasno określone cele polityczne (np. IRA czy organizacje palestyńskie). Dokonując zamachów terrorystycznych, kierowały się one chęcią zwrócenia uwagi opinii publicznej na określone problemy, bacząc jednak, by nie zaprzepaścić całkowicie zrozumienia wśród opinii publicznej. Tego elementu wyraźnie brak w przypadku nowego terroryzmu – bin Laden nie szukał poparcia w oczach zachodniej opinii publicznej, interesowała go ona tylko o tyle, o ile była zdolna do odczuwania strachu. Trudno to nazwać inaczej, jak fanatyzmem, czego konsekwencją jest zarówno widoczny od połowy lat 90. wzrost śmiertelności wśród ofiar zamachów, jak też wzrost liczby zamachów samobójczych. Porównując tę sytuację z wcześniejszymi latami, możemy postawić dwie tezy. Po pierwsze, dla terrorystów poprzedniej generacji ważny był sam zamach jako taki, a nie liczba ofiar. Rzecz jasna, ofiary były nieodłącznym atrybutem zamachu i sprawcy zakładali, że będą one miały miejsce i godzili się z tym, brak jednak było ukierunkowania zamachu na masowość ofiar. Po wtóre, poprzednia generacja terrorystów świadomie podejmowała ryzyko własne i liczyła się z tym, że zamachowiec może sam zginąć, jednak nie zakładała tego i czyniła wszystko, aby takie ryzyko zminimalizować. Nowy terroryzm zdaje się traktować śmierć sprawcy jako nieodłączny element zamachu, jego część składową, wyróżnik nadający ów nowy wymiar. Na marginesie naszych rozważań można w tym kontekście zauważyć, że stosowane dotychczas taktyki zawierające w sobie groźbę zabicia sprawcy przez służby antyterrorystyczne skazane są na porażkę; perspektywa śmierci sprawcy staje się immanentną cechą współczesnego terroryzmu. Prowadzi to do bezcelowości negocjacji i rozmów, gdyż rodzi się pytanie, czym można zagrozić człowiekowi, który już zdecydował się na śmierć i pragnie jej jako ceny za popełnienie wielkiego jego zdaniem czynu⁸?

⁸ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, str. 37.

Dzisiejsze pokolenie terrorystów nie prowadzi walk w interesie poszczególnych państw, a przeprowadzanym zamachom nie towarzyszą żądania uwolnienia więźniów czy zmiany polityki przez dane państwo. Nowi terroryści dążą do zniszczenia obecnego porządku świata i w jego miejsce wprowadzenie globalnej wspólnoty wiernych. Takie stanowisko oznacza, że rozwiązanie tego konfliktu metodami politycznymi jest nierealne. Porównując tę sytuację z wcześniejszymi latami można wysnuć dwa wnioski. Po pierwsze dla terrorystów poprzedniej generacji zamach był istotny jako sam w sobie, nieważna była liczba ofiar. Po drugie, w terroryzmie klasycznym zamachowcy, podejmując ryzyko liczyli się z tym, że zginą, ale dążyli do zminimalizowania swojego zagrożenia. W nowym terroryzmie śmierć zamachowca traktowana jest jako nieodłączny element ataku.

1.5. Typy terroryzmu

Tak jak istnieje wiele definicji opisujących zjawisko terroryzmu, tak samo istnieje wiele kryteriów i sposobów klasyfikowania oraz podziału tego zachowania.

Biorąc pod uwagę kryterium jakie najbardziej interesuje służby zajmujące się zwalczaniem tego zjawiska, a więc *modus operandi* sprawców można wyodrębnić następujący podział:

- 1) terroryzm indywidualny – zamach przeciwko wyselekcjonowanym osobom, cel zamachu jest znany, ściśle określony, np. znany polityk czy znana osobistość świata biznesu,
- 2) terroryzm skierowany przeciwko środkom transportu (np. terroryzm lotniczy),
- 3) wzięcie zakładników,
- 4) zamachy bombowe,
- 5) tzw. terroryzm nuklearny.

Stosując jako kryterium nurt ideowy czy polityczny, w ramach których funkcjonują poszczególne organizacje, to można wyodrębnić:

- a) nurt rewolucyjny,
- b) nurt anarchistyczno-lewacki,

- c) nurt separatystyczno- narodowościowy,
- d) nurt nacjonalistyczny,
- e) nurt narodowo-wyzwoleńczy,
- f) tzw. *one-issue terrorism* (terroryzm o ograniczonym polu konfliktu, np. jako walka z klinikami lekarskimi, w których dokonywane są zabiegi aborcyjne).

Rozdział 2.

Rola Policji w walce z terroryzmem

Pośród wielu podmiotów, które w zakresie swoich kompetencji mają wpisane działania kontrterrorystyczne Policja stanowi istotny element krajowego systemu rozpoznawania, przeciwdziałania i reagowania na przestępstwa o charakterze terrorystycznym. W swoich strukturach organizacyjnych posiada wyspecjalizowane jednostki organizacyjne obejmujące zakresem swoich działań między innymi:

- a) fizyczne zwalczanie przestępstw o charakterze terrorystycznym, w tym prowadzenie negocjacji policyjnych – **Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji**,
- b) rozpoznawanie operacyjne przestępczości o charakterze terrorystycznym – **Centralne Biuro Śledcze Komendy Głównej Policji**,
- c) zabezpieczanie imprez masowych, nadzór nad bezpieczeństwem obiektów infrastruktury krytycznej – **Główny Sztab Policji Komendy Głównej Policji**,
- d) edukację społeczną na rzecz przeciwdziałania przestępczości, w tym zagrożeniom o charakterze terrorystycznym – **funkcjonariusze służby prewencyjnej jednostek Policji na szczeblu komend wojewódzkich Policji/Komendy Stołecznej Policji oraz komend miejskich/rejonowych i powiatowych Policji – Biuro Prewencji Komendy Głównej Policji**.

Przedstawiciele Policji wchodzi w skład krajowych i międzynarodowych gremiów zajmujących się analizą i wymianą informacji o zagrożeniach ze strony przestępczości terrorystycznej i ekstremistycznej, na poziomie strategicznym i operacyjnym. Na forum międzynarodowym są to przede wszystkim Interpol, Europol, Robocza Grupa ds. Terroryzmu działająca w ramach III Filaru UE. Na poziomie krajowym wymienić należy działający do 2006 r. Międzyresortowy Zespół ds. Zagrożeń Terrorystycznych, w którym policję reprezentuje Komendant Główny Policji. Funkcjonariusze Policji

wykonyują także odpowiedzialne zadania, pracując od 2008 r. w Centrum Antyterrorystycznym Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego⁹.

Na podstawie odpowiednich przepisów Policja zobowiązana jest do współpracy w ramach zapobiegania i zwalczania terroryzmu z:

- a) Państwową Strażą Pożarną oraz Strażą Ochrony Kolei w celu monitorowania transportów oraz miejsc składowania substancji szkodliwych stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego,
- b) Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wojskowymi Służbami Informacyjnymi, Żandarmerią Wojskową i Strażą Graniczną w celu wymiany posiadanej wiedzy na temat przestępczości związanej z terroryzmem oraz źródeł jej finansowania,
- c) międzynarodową grupą PWGT w zakresie rozpoznawania i zwalczania terroryzmu,
- d) Europolem i Interpolem,
- e) Biurem Ochrony Rządu,
- f) Ministerstwem Zdrowia,
- g) ościennymi państwami w ramach współdziałania i współpracy transgranicznej,
- h) mediami.

Ponadto zobowiązana jest do bieżącego współdziałania w zakresie wymiany informacji o przekraczaniu granicy i migracji przez osoby podejrzewane o działalność terrorystyczną, właściwymi miejscowo placówkami Straży Granicznej. Zadaniem Policji jest również analiza wszystkich uzyskanych informacji na temat możliwości zagrożenia terrorystycznego i wymiana ich z ABW, WSI, BOR, ŻW, SG oraz pomiędzy poszczególnymi jednostkami policji i innymi służbami porządkowymi.

Role Policji w ramach realizacji zadań z zakresu zjawiska terroryzmu można podzielić na dwa obszary. Pierwszym jest zapobieganie i zwalczanie terroryzmu,

⁹ na podstawie: <http://www.antyterroryzm.gov.pl/portal/CAT/222/553/Policja.html>.

natomiast drugim jest sam atak terrorystyczny. W pierwszym obszarze Policja w ramach swych kompetencji skupia się na czynnościach prewencyjnych, zapobiegawczych, zaś w drugim na opanowaniu sytuacji kryzysowej w jak najkrótszym czasie i czynnościach procesowych.

2.1. Zadania Policji w ramach zapobiegania i zwalczania terroryzmu¹⁰

Najważniejszymi organami utworzonymi do rozpoznania i zapobiegania aktom terroru na terenie Polski są wyznaczone w głównej mierze (na podstawie delegacji ustawowej je tworzącej) Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu. Policja jako umundurowana i uzbrojona formacja służąca społeczeństwu i przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania porządku publicznego w ramach swych kompetencji ma powierzony również szereg zadań i przedsięwzięć w zakresie ochrony przed atakami terrorystycznymi.

2.1.1. Zadania w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych

- 1) rozpoznanie operacyjne dotyczące obywateli polskich oraz cudzoziemców zamieszkałych na stałe lub przebywających czasowo na terenie podległym służbowo, co do których zachodzi podejrzenie działalności o charakterze terrorystycznym, uczestniczenie w grupach, organizacjach lub związkach podejrzewanych o działalność terrorystyczną lub jej wspieranie,
- 2) prowadzenie rozpoznania operacyjnego grup, organizacji i związków, co do których istnieje podejrzenie o działalność terrorystyczną lub finansowanie takiej działalności w kraju czy poza jego granicami,
- 3) pozyskiwanie poufnych osobowych źródeł informacji wywodzących się z wcześniej wymienionych struktur przestępczych czy umożliwiających bezpośrednio dotarcie do środowisk posiadających wiedzę o nich lub których

¹⁰ Na podstawie zarządzenie nr 1429 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych (Dz.Urz. KGP.2005.3.8).

kontakt z ww. jest podyktowany wykonywaniem zawodu (np. obsługa hoteli, schronisk, noclegowni, restauracji, instruktorów tzw. szkół przetrwania, agencji towarzyskich),

- 4) prowadzenie rozpoznania operacyjnego środowisk wywodzących się z państw tzw. wysokiego ryzyka (Afganistan, Algieria, Egipt, Irak, Iran, Jordania, Liban, Libia, Pakistan, Palestyna, Sudan, Syria, państw muzułmańskich, Wspólnoty Niepodległych Państw i republik kaukaskich, wchodzących w skład Federacji Rosyjskiej) celem uzyskiwania informacji o osobach wywodzących się z tych środowisk, a w szczególności:
 - o ich liczebności, legalności pobytu i zamiarach,
 - o ich ewentualnej przestępczej działalności,
 - o istniejących grupach przestępczych.
- 5) rozpoznanie osób posiadających zaburzenia psychiczne, które pod wpływem aktualnej sytuacji na świecie mogą być zdolne do podjęcia czynów o charakterze terrorystycznym.

Ciężar realizacji czynności w ramach tych zadań spoczywa w głównej mierze na policjantach pionu kryminalnego (w ramach pracy operacyjnej), ale również szeroki obszar do działania w tym zakresie pozostaje dla policjantów pionu prewencji. Tutaj duża rola spoczywa na dzielnicowych, którzy systematycznie w ramach obchodów w swoich dzielnicach, nawiązują ścisłe kontakty z mieszkańcami przez co posiadają odpowiednie rozpoznanie osobowe. W związku z tym mogą w miarę szybko na wstępnym etapie rozpoznania ujawniać, typować i wskazywać osoby, których wypowiedzi, zachowania i poglądy świadczą o ich identyfikacji z grupami terrorystycznymi oraz popieraniu prowadzonych przez nie działań.

2.1.4. Zadania w zakresie przedsięwzięć porządkowo-ochronnych

1. analiza zagrożeń rejonów i obiektów, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc newralgicznych, w tym placówek dyplomatycznych i obiektów użytkowanych przez przedstawicielstwa USA, Izraela, Wielkiej Brytanii,

- Francji, Niemiec, Hiszpanii, Turcji i Włoch (państwa, które w przeszłości były obiektem zamachów terrorystycznych),
2. rejonu narażone, zwłaszcza miejsca przebywania dużej liczby ludności (dworce kolejowe, autobusowe i inne obiekty komunikacji, centra handlowe, rejonu urzędów administracji publicznej, miejsc organizowania imprez masowych itp.) objąć wzmocnioną służbą patrolową,
 3. zintensyfikować działania prewencyjne w rejonach lotnisk, w tym prywatnych oraz portów lotniczych, zwiększając służbę patrolową i częstotliwość kontroli. Nawiązać kontakt z osobami odpowiedzialnymi za zapewnienie bezpieczeństwa tych obiektów w celu określenia stanu ich zabezpieczenia i uzgodnienia sposobu powiadamiania w przypadku zagrożenia,
 4. utrzymywać ścisły nadzór nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi, zwłaszcza wykonującymi zadania ochronne w obiektach produkcji i przechowywania niebezpiecznych substancji chemicznych, środków uzbrojenia i materiałów wybuchowych poprzez:
 - a) sprawdzenie, czy wszystkie obszary, obiekty i urzędnicy podlegające obowiązkowej ochronie posiadają uzgodnione plany ochrony oraz czy ochrona wykonywana jest według przygotowanych planów,
 - b) nawiązanie kontaktu z osobami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, poinformowanie ich o możliwych zagrożeniach, przedstawienie rozwiązań dotyczących:
 - zwiększenia rygorów pełnienia służby i stawiania zadań,
 - wzmocnienia nadzoru nad tymi służbami w zakresie prawidłowości podejmowanych przez nie działań,
 - c) wystąpienie do organów samorządowych, na terenie których działają straże gminne, o objęcie przez te straże ochroną obiektów komunalnych.
 5. wzmocnienie nadzoru nad konwojowaniem osób, dokumentów i przedmiotów o szczególnym nadzorze,

6. objęcie szczególną ochroną prewencyjną osób i obiektów podlegających ochronie.
7. wdrożenie kontroli bezpieczeństwa: samolotów, pasażerów, bagażu w komunikacji lotniczej krajowej i międzynarodowej.

2.1.3. Zadania w zakresie przygotowania sił i środków do działań

1. zapewnić natychmiastowe, w trybie alarmowym, skierowanie do interwencji zespołów minersko-pirotechnicznych, oddziału prewencji i negocjatorów policyjnych,
2. zwiększyć mobilność pododdziałów antyterrorystycznych poprzez zwiększenie liczby policjantów pełniących dyżury domowe i przeprowadzenie szkoleń w zakresie alarmowego uruchamiania tych pododdziałów,
3. dokonać przeglądu, aktualizacji i uzgodnień z właściwymi służbami pozapolicyjnymi procedur postępowania w przypadku wystąpienia zdarzeń z użyciem niebezpiecznych środków chemicznych, biologicznych lub radiacyjnych,
4. dokonać przeglądu i rozdziału dla policjantów indywidualnych środków ochrony przed zagrożeniami chemicznymi, biologicznymi i radiologicznymi,

2.1.4. Zadania w zakresie wymiany informacji i współdziałania

1. zapewnić sprawny obieg informacji o możliwych zagrożeniach i zdarzeniach w systemie funkcjonowania służb dyżurnych podległych jednostek,
2. utrzymywać ścisłą wymianę informacji o zagrożeniach z innymi służbami,
3. uzgadniać wspólne działania w ramach wojewódzkich i powiatowych (miejskich) zespołów reagowania kryzysowego celem zapewnienia ochrony wytypowanych obiektów infrastruktury (ujęć wody, stacji przekaźnikowych, urządzeń energetycznych i telekomunikacyjnych, miejsc składowania substancji niebezpiecznych itp.).

W ramach działań antyterrorystycznych obowiązujące przepisy zobowiązują Policję do współpracy i współdziałania z następującymi podmiotami:

1. Państwową Strażą Pożarną oraz Strażą Ochrony Kolei celem monitorowania transportów oraz miejsc składowania substancji szkodliwych stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego,
2. Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wojskowymi Służbami Informacyjnymi, Żandarmerią Wojskową i Strażą Graniczną w celu wymiany posiadanej wiedzy na temat przestępczości związanej z terroryzmem oraz źródeł jej finansowania,
3. międzynarodową grupą PWGT w zakresie rozpoznawania i zwalczania terroryzmu,
4. Europolem i Interpolem,
5. Biurem Ochrony Rządu.
6. Ministerstwem Zdrowia.
7. ościennymi państwami w ramach współdziałania i współpracy transgranicznej,
8. mediami.

Policja ponadto jest zobowiązana do bieżącego współdziałania w zakresie wymiany informacji o przekraczaniu granicy i migracji przez osoby podejrzewane o działalność terrorystyczną, właściwymi miejscowo placówkami Straży Granicznej oraz do przeprowadzania analiz wszystkich uzyskanych informacji na temat możliwości zagrożenia terrorystycznego i wymiany ich pomiędzy jednostkami Policji na wszystkich szczeblach oraz z ABW, WSI, BOR, ŻW, SG i innymi służbami porządkowymi.

2.2. Zadania Policji w sytuacji wystąpienia aktu terrorystycznego (na przykładzie podłożenia ładunku wybuchowego)

W istniejących współcześnie realiach w przypadku zaistnienia aktu terroru należy spodziewać się, że najbardziej prawdopodobnym środkiem, jaki zostałby użyty jest

materiał wybuchowy. Wynika to z wielu czynników, w tym m.in. z łatwości wytworzenia z materiałów powszechnie dostępnych w sposób chałupniczy prostych form ładunków wybuchowych.

2.2.1. Możliwe zagrożenia z punktu widzenia Policji

1. zagrożenie życia i zdrowia obywateli objętych atakiem terrorystycznym z użyciem materiałów wybuchowych,
2. spowodowanie znacznych strat materialnych w strefie zagrożenia,
3. przerwanie szlaków komunikacyjnych drogowych, kolejowych, lotniczych,
4. przerwanie dostaw energii elektrycznej, ciepłowniczej, a także ograniczenie bądź całkowita utrata łączności radiowej i telefonicznej,
5. próba wymuszenia określonego działania na organach władzy państwowej i samorządowej,
6. niechęć do opuszczenia miejsc zamieszkania czy też przebywania ludności w strefie zagrożonej i potrzeba podejmowania działań porządkowych przez policję w celu wsparcia organu samorządowego,
7. dewastacja i grabież mienia prywatnego i publicznego pozostawionego na czas ewakuacji ludności z terenu potencjalnie zagrożonego wybuchem (bomby),
8. powstanie chaosu w miejscu prowadzonych działań ratowniczych oraz zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego w czasie prowadzonej akcji,
9. wystąpienie zakłóceń na ciągach komunikacyjnych tras przewidzianych do ewakuacji ludności, dojazdów służb policyjno-ratowniczych przez gromadzących się gapiów i pozostawiane przez nich środki lokomocji,
10. ograniczona możliwość działania służb medycznych związana z przepełnieniem szpitali, punktów medycznych i niewystarczającymi ilościami środków opatrunkowych i farmakologicznych.

2.2.2. Zadania realizowane w jednostce Policji

1. przyjęcie w komisariacie zgłoszenia o zagrożeniu bombowym,
2. wysłanie na miejsce incydentu bombowego funkcjonariuszy nieetatowej grupy rozpoznania minersko-pirotechnicznego (NGRMP),
3. dokonanie przeszukania lub rozpoznania stanu zagrożenia i oceny sytuacji przez funkcjonariusza NGRMP,
4. wydanie decyzji przez komendanta wojewódzkiego Policji (stołecznego) o użyciu sekcji, zespołu minersko-pirotechnicznego policji i wyznaczenie dowódcy akcji, operacji,
5. nawiązanie współpracy ze stanowiskami dowodzenia służb ratowniczych, inspekcji, służb miejskich – wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za obieg informacji,
6. zebranie wszelkich informacji na temat miejsca zdarzenia (specyfika terenu, trasy dojazdu i odjazdu, infrastruktura mediów miejskich – wodociągi, energetyka, gazownictwo) – schemat graficzny, plany budynków, mapy topograficzne,
7. wyznaczenie miejsc koncentracji sił odvodu oraz przysyłanych z innych jednostek (siły prewencyjne),
8. praktyczne wprowadzenie procedur, algorytmu postępowania,
9. zbilansowanie dostępnych sił i środków pod kątem niezbędnych potrzeb do prawidłowego zabezpieczenia miejsca zdarzenia, ewakuacji ludności, zabezpieczenia dróg dojazdu, pilotowania pojazdów służb medycznych i ratowniczych – określenie potrzeb w zakresie uzupełnienia stanów osobowych, sprzętu transportowego i łączności z innymi jednostek,
10. rozwiązanie sytuacji kryzysowej przez neutralizację urządzenia wybuchowego (rozbicie) lub usunięcie go przez transport na miejsce neutralizacji (poligon),
11. zebranie materiałów dowodowych.

2.2.3. Współdziałanie z podmiotami pozapolicyjnymi

W ramach przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu Policja jest zobowiązana do współdziałania z następującymi podmiotami:

1. jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej,
2. służby medyczne,
3. straż miejska,
4. dyżurny techniczny miasta,
5. pogotowie energetyczne,
6. pogotowie wodno-kanalizacyjne,
7. pogotowie gazowe,
8. Państwowa Agencja Atomistyki,
9. Sanepid.

2.3. Stopnie alarmowe oraz gotowość Policji do działań w związku z zagrożeniem terrorystycznym.

Działania Polski w zakresie zwalczania terroryzmu na własnym terytorium nie mogą funkcjonować w oderwaniu od uwarunkowań międzynarodowych z uwagi na światowy zakres tego zjawiska. Wymusza to przyjęcie przez nasz kraj określonych standardów oraz terminologii. Od 2011 r. w polskim systemie zarządzania kryzysowego funkcjonują znormalizowane do terminologii NATO stopnie alarmowe ataków terrorystycznych lub sabotażowych¹¹. Do tych regulacji dostosowane zostały przepisy obowiązujące Policję¹² i w chwili obecnej w zakresie działań w zagrożeniu terrorystycznym obowiązują następujące stopnie alarmowania:

- **pierwszy stopień alarmowy** (stopień **ALFA** według terminologii NATO) ma zastosowanie w przypadku uzyskania informacji o możliwości wystąpienia

¹¹ Zarządzenie nr 74 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 października 2011 r. w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego, załącznik nr 5.

¹² Zarządzenie nr 133 Komendanta Głównego Policji z dnia 27 października 2012 r. w sprawie realizacji zadań związanych z wprowadzaniem, zmianą i odwoływaniem stopni alarmowych w Policji.

zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym, którego rodzaj i zakres jest trudny do przewidzenia. Jego wprowadzenie ma charakter ogólnego ostrzeżenia, a okoliczności nie usprawiedliwiają uruchomienia przedsięwzięć zawartych w wyższych stopniach alarmowych. Wszystkie organy administracji publicznej i służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo powinny być w stanie wprowadzić i utrzymywać przedsięwzięcia tego stanu alarmowego na czas nieograniczony.

- **drugi stopień alarmowy** (stopień **BRAVO** według terminologii NATO) ma zastosowanie w przypadku uzyskania informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym. Stopień ten jest wprowadzany w przypadku zaistnienia zwiększonego i przewidywalnego zagrożenia działalnością terrorystyczną lub aktem sabotażu, jednakże konkretny cel ataku nie został zidentyfikowany. Wszystkie organy administracji publicznej i służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo powinny posiadać możliwość utrzymania tego stopnia do chwili ustąpienia zagrożenia, nie naruszając swoich zdolności do bieżącego działania.
- **trzeci stopień alarmowy** (stopień **CHARLIE** według terminologii NATO) ma zastosowanie w przypadku, jeżeli zaistniało konkretne zdarzenie, potwierdzające cel potencjalnego ataku terrorystycznego lub w przypadku uzyskania informacji o osobach (grupach) przygotowujących działania terrorystyczne lub sabotażowe albo też wystąpiły zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym godzące w bezpieczeństwo innych państw i stwarzające potencjalne zagrożenie dla Polski. Wprowadzenie przedsięwzięć tego stopnia na dłuższy czas może spowodować utrudnienia i będzie miało wpływ na funkcjonowanie służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa.
- **czwarty stopień alarmowy** (stopień **DELTA** według terminologii NATO) ma zastosowanie w przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub sabotażowym, powodującego zagrożenie bezpieczeństwa

Rzeczypospolitej Polskiej lub bezpieczeństwa innych państw i stwarzającego zagrożenie dla Polski, albo też wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia takich działań na terytorium RP¹³.

W celu określenia sposobu realizacji zadań związanych z wprowadzaniem, zmianą i odwoływaniem stopni alarmowych w Policji oraz zapobieganiem zagrożeniom terrorystycznym i sabotażowym zostały wprowadzone dwa stany gotowości:

- **stałą gotowość Policji** do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych – w przypadku braku informacji o zagrożeniu terrorystycznym lub sabotażowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- **podwyższoną gotowość Policji** do przeciwdziałania i minimalizacji skutków ataków terrorystycznych i sabotażowych – w sytuacji wprowadzenia jednego ze stopni alarmowych.

Wprowadzenie stopnia alarmowego oznacza przejście jednostki organizacyjnej Policji w stan podwyższonej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych.

Odwołanie stopnia alarmowego oznacza powrót jednostki organizacyjnej Policji w stan stałej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych.

Wprowadzenie, zmiana i odwołanie określonego stopnia alarmowego może nastąpić w drodze zarządzenia:

- Prezesa Rady Ministrów, na obszarze kilku województw lub na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ministra w odniesieniu do wszystkich lub wybranych kierowników podległych, podporządkowanych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, formacji i urzędów,

¹³ Tamże.

- Komendanta Głównego Policji, dla wszystkich lub wybranych jednostek organizacyjnych Policji, przy czym do przekazania informacji w tym zakresie uprawniony jest oficer dyżurny Komendy Głównej Policji,
- wojewody w stosunku do obszarów, obiektów i urządzeń według właściwości miejscowej, na obszarze całego lub części województwa.

Wprowadzenie, zmiana i odwołanie określonego stopnia alarmowego może nastąpić z pominięciem stopni pośrednich – adekwatnie do zaistniałej sytuacji, przy czym stopień alarmowy należy dostosować do poziomu zagrożenia stwierdzonego na podstawie informacji przekazanych przez upoważnione instytucje, organy i władze państwowe lub w przypadku, gdy wprowadzany jest przez Komendanta Głównego Policji na podstawie informacji uzyskanych w wyniku własnej działalności Policji.

W sytuacji, gdy stopień alarmowy jest wprowadzany przez wojewodę dyżurny właściwej Komendy Wojewódzkiej (Stołecznej) Policji informuje o wprowadzeniu stopnia alarmowego na wybranym obszarze wszystkie podległe jednostki organizacyjne Policji oraz dyżurnego Komendy Głównej Policji. O wprowadzeniu, zmianie lub odwołaniu stopnia alarmowego w jednostkach organizacyjnych Policji Komendant Główny Policji lub osoba przez niego upoważniona niezwłocznie powiadamia Ministra Spraw Wewnętrznych i Dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa.

W stanie stałej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych kierownicy jednostek organizacyjnych Policji są obowiązani realizować w szczególności następujące zadania:

- a) prowadzić bieżące rozpoznanie zagrożeń, zwłaszcza poprzez realizację czynności operacyjno-rozpoznawczych,
- b) prowadzić bieżącą analizę ryzyka, a w przypadku uzyskania informacji lub powzięcia uzasadnionego podejrzenia o możliwości wystąpienia zagrożenia, informować o tym właściwe podmioty, zgodnie z odrębnymi przepisami,
- c) zapewnić kontrolę ruchu osób, pojazdów, bagaży i innych przedmiotów na terenie jednostki organizacyjnej Policji, zgodnie z odrębnymi przepisami,
- d) zapewnić niezawodny i szybki obieg informacji w systemie kierowania,

- e) aktualizować wykazy obiektów i obszarów uznanych za potencjalne cele zamachów terrorystycznych lub sabotażowych na terenie swojego działania,
- f) doskonalić system alarmowania podległej jednostki organizacyjnej Policji,
- g) sprawdzać działanie instalacji alarmowych oraz przepustowość dróg ewakuacji,
- h) przygotować bazę danych o alternatywnych możliwościach zaopatrzenia stanu osobowego podległej jednostki organizacyjnej Policji w wodę,
- i) prowadzić szkolenia z zakresu wykonywania czynności służbowych przewidzianych do realizacji w razie zaistnienia zagrożeń terrorystycznych i sabotażowych,
- j) aktualizować, nie rzadziej niż co dwa lata, procedury i harmonogramy działania w zakresie realizacji zadań określonych w zarządzeniu nr 133/12 KGP, odrębnie dla każdego stopnia alarmowego.

W przypadku wprowadzenia pierwszego stopnia alarmowego – ALFA, w stanie podwyższonej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych, kierownicy jednostek organizacyjnych Policji realizują wyżej wymienione zadania, a ponadto są zobowiązani do:

- a) zintensyfikować działania prewencyjne i rozpoznawcze, które należy prowadzić we współdziałaniu z pozostałymi służbami państwowymi oraz innymi organizacjami, podmiotami lub instytucjami, w szczególności w odniesieniu do znajdujących się na terenie ich działania obiektów i urządzeń ważnych dla obronności, interesu gospodarczego państwa, bezpieczeństwa publicznego i innych ważnych interesów państwa, a także dużych skupisk ludzkich,
- b) poinformować podległych policjantów i pracowników o konieczności wzmożenia czujności w stosunku do osób zachowujących się w sposób wzbudzających podejrzenia,
- c) dokonać przeglądu i aktualizacji procedur oraz planów z zakresu reagowania na poszczególne rodzaje zagrożeń terrorystycznych i sabotażowych, w szczególności związanych z wprowadzeniem wyższych stopni alarmowych,

- d) przeprowadzać wzmożone kontrole pojazdów oraz osób wchodzących na teren obiektów policyjnych,
- e) w obrębie obiektów jednostki organizacyjnej Policji ograniczyć do minimum ruch pojazdów i osób,
- f) sprawdzać na zewnątrz i od wewnątrz budynki jednostki organizacyjnej Policji będące w stałym użyciu, pod względem podejrzanych zachowań osób oraz w poszukiwaniu podejrzanych przedmiotów,
- g) zamknąć i zabezpieczyć nieużywane budynki i pomieszczenia jednostki organizacyjnej Policji,
- h) sprawdzić sprawność i niezawodność wszystkich środków łączności funkcjonujących w systemie kierowania, w szczególności pomiędzy jednostkami Policji,
- i) wzmocnić zewnętrzną ochronę przedstawicielstw dyplomatycznych i konsularnych, portów lotniczych i innych ważnych obiektów publicznych, w szczególności obiektów komunikacji publicznej, w porozumieniu z innymi zobowiązanymi do ich ochrony podmiotami,
- j) ograniczyć do niezbędnego minimum wykonywanie przez policjantów z antyterrorystycznych komórek organizacyjnych Policji czynności służbowych poza miejscem ich dyslokacji.

W przypadku wprowadzenia drugiego stopnia alarmowego – BRAVO, w stanie podwyższonej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych kierownicy jednostek organizacyjnych Policji realizują zadania wymienione powyżej, a ponadto są zobowiązani:

- a) prowadzić intensywne rozpoznanie zagrożeń w odniesieniu do znajdujących się na terenie ich działania obiektów i urzędzeń ważnych dla obronności, interesu gospodarczego państwa, bezpieczeństwa publicznego i innych ważnych interesów państwa – w tym infrastruktury krytycznej,
- b) sprawdzić systemy ochrony obiektów ochraniających przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne,

- c) zintensyfikować kontakty z osobowymi źródłami informacji w celu zapewnienia stałego i bieżącego dopływu informacji o zagrożeniach terrorystycznych i sabotażowych,
- d) dostosować wcześniej zaplanowane działania rozpoznawcze i prewencyjne do aktualnej charakterystyki zagrożeń i analizy ryzyka,
- e) dokonać przeglądu stanu posiadanych zapasów materiałowych, sprzętu i uzbrojenia pod względem sprawności i dostosowania do szacowanych potrzeb,
- f) ograniczyć udzielanie zwolnień od zajęć służbowych (dni wolnych od służby) w oddziałach i pododdziałach prewencji Policji oraz w samodzielnych pododdziałach antyterrorystycznych Policji,
- g) wprowadzić całodobowe dyżury dla służby wspomagającej działalność Policji, umożliwiające zabezpieczenie potrzeb jednostki w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym,
- h) wzmocnić kontrolę przychodzących przesyłek pocztowych,
- i) zapewnić ochronę środków transportu służbowego poza terenem obiektu oraz wprowadzić kontrolę pojazdu przed wejściem do samochodu i jego uruchomieniem,
- j) poinformować funkcjonariuszy i pracowników podległej jednostki organizacyjnej Policji o możliwych formach ataku oraz przeprowadzić szkolenia z zakresu zachowania w sytuacji ich zaistnienia,
- k) prowadzić akcje informacyjno-instruktażowe dla społeczeństwa dotyczące potencjalnego zagrożenia, jego skutków i sposobu postępowania.

W przypadku w prowadzenia trzeciego stopnia alarmowego – CHARLIE, w stanie podwyższonej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków aktów terrorystycznych i sabotażowych, kierownicy jednostek organizacyjnych Policji są zobowiązani do prowadzenia wcześniej wymienionych czynności, a ponadto są zobowiązani:

- a) wzmocnić ochronę imprez masowych i zgromadzeń publicznych lub wystąpić o odwołanie ich, jeżeli nie ma możliwości wzmocnienia ochrony lub nie gwarantuje to zapobieżenia aktom terrorystycznym,

- b) wzmocnić fizyczną ochronę własnych obiektów policyjnych,
- c) w uzasadnionych przypadkach wprowadzić ścisłą kontrolę osób i pojazdów przy wejściu/wjeździe na teren własnych obiektów,
- d) ograniczyć do minimum liczbę miejsc ogólnodostępnych w obiekcie i rejonie własnych obiektów,
- e) wprowadzić dyżury dla osób funkcyjnych odpowiedzialnych za wprowadzanie procedur działania na wypadek aktów terroru lub sabotażu,
- f) wystąpić o wprowadzenie zmian w organizacji ruchu drogowego oraz ograniczeń komunikacyjnych w rejonach zagrożonych,
- g) egzekwować wprowadzone ograniczenia w zakresie parkowania,
- h) egzekwować wprowadzone ograniczenia w transporcie materiałów niebezpiecznych,
- i) egzekwować wprowadzone ograniczenia w zakresie zakazu noszenia broni,
- j) przygotować się do wykonania procedury przemieszczenia na zapasowe stanowisko kierowania i zmiany dyslokacji sił policyjnych,
- k) przygotować uzbrojenie oraz środki techniczne, ochrony osobistej i inne wyposażenie służbowe do alarmowego wydania,
- l) wprowadzić zmiany w eksploatowanych systemach łączności, dostosowując funkcjonowanie tych systemów do planowanej struktury dowodzenia,
- m) wprowadzić zmianową całodobową służbę w samodzielnych pododdziałach antyterrorystycznych Policji oraz wydłużony czas służby i pracy w tych komórkach organizacyjnych lub na stanowiskach, których funkcjonowanie ma istotne znaczenie dla wykonania niniejszych zadań,
- n) zaprzestać udzielania dni wolnych od służby i urlopów,
- o) dokonać przeglądu dostępnej bazy i środków medycznych pod kątem możliwości wykorzystania w przypadku ataku terrorystycznego lub sabotażowego,
- p) zaktualizować bazę danych o alternatywnych możliwościach zaopatrzenia w wodę.

W przypadku wprowadzenia czwartego stopnia alarmowego – DELTA, w stanie podwyższonej gotowości Policji do przeciwdziałania i minimalizacji skutków ataków terrorystycznych i sabotażowych, kierownicy jednostek organizacyjnych Policji realizują wcześniejsze zadania, a ponadto są zobowiązani:

- a) wystąpić o wydanie decyzji o zakazach zgromadzeń publicznych¹⁴,
- b) wystąpić o wydanie decyzji o zakazach przeprowadzania imprez masowych¹⁵,
- c) wprowadzić całodobowy tryb służby dla obsady sztabu,
- d) uruchomić łączność dowodzenia, współdziałania i alarmowania,
- e) skoszarować samodzielne pododdziały antyterrorystyczne Policji,
- f) uzupełnić oddziały i samodzielne pododdziały prewencji Policji do pełnego stanu etatowego oraz skoncentrować całość lub część nieetatowych oddziałów i pododdziałów prewencji Policji,
- g) zapewnić zaplecze logistyczne oraz medyczno-sanitarne, odpowiednie do rozmiaru sił i środków przewidywanych do użycia podczas przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym i sabotażowym,
- h) wprowadzić pełną kontrolę dostępu do obiektów podległej jednostki organizacyjnej Policji,
- i) wzmocnić kontrolę ruchu osób, pojazdów, bagaży i innych przedmiotów w rejonie i na terenie obiektów jednostki organizacyjnej Policji,
- j) przeprowadzić identyfikację wszystkich pojazdów znajdujących się już w rejonie obiektów podległej jednostki organizacyjnej Policji.

Przy wykonywaniu zadań, o których jest mowa w punktach A-D, Policja zobowiązana jest skoordynować je oraz ustalić zakres współdziałania z właściwymi organami administracji rządowej i służbami odpowiedzialnymi za zapewnienie bezpieczeństwa państwa, a w szczególności z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego,

¹⁴ Podstawa: Art.8 pkt 2 ustawy z dn. 05.07.1990 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. Nr 51,poz.297 z późn. zm.).

¹⁵ Podstawa: art.34 ustawy z dnia 20.03.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 62,poz. 504, z późn. zm.).

Biurem Ochrony Rządu, Strażą Graniczną, Żandarmerią Wojskową, Strażą Ochrony Kolei oraz organami administracji samorządowej, a także podmiotami i instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę: infrastruktury krytycznej, obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz obiektów, obszarów i urządzeń podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie osób i mienia.

2.4. Zakres obowiązków i działań policjantów na wybranych stanowiskach

2.4.1. Obowiązki dyżurnego komendy miejskiej/powiatowej/rejonowej, komisariatu Policji

Policjant pełniący służbę na stanowisku dyżurnego po otrzymaniu informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego w pierwszej kolejności powinien dążyć do uzyskania informacji o:

- rodzaju i okolicznościach zaistniałego zdarzenia,
- czasie i miejscu zdarzenia,
- osobie zgłaszającej,
- sprawcy, w szczególności o jego zamiarach i sposobie działania,
- uczestnikach zdarzenia (liczbie osób, czy biorą w nim udział dzieci),
- przewidywanym czasie detonacji
- skutkach, gdy doszło do wybuchu.

W przypadku gdy na miejscu zdarzenia znajduje się osoba koordynująca działania, dyżurny powinien dążyć do uzyskania informacji o:

- kierującym czynnościami na miejscu zdarzenia,
- podjętych działaniach, a także o rodzaju i zakresie planowanych czynności do wykonania,
- zakresie pomocy jakiej oczekuje kierujący czynnościami.

Do czynności dyżurnego należy zapewnienie systemu objazdów dla ruchu kołowego oraz zorganizowanie bezkolizyjnego przejazdu dla sił porządkowych i ratowniczych. Ponadto zobowiązany jest do zapewnienia izolacji miejsca zdarzenia, zorganizowaniu pomocy podmiotom prowadzącym ewakuację i ochrony mienia pozostawionego

przez ewakuowanych, do informowania społeczeństwa o zaistniałym zagrożeniu. W przypadku gdy zaistnieje taka potrzeba, powinien zapewnić organizację działań pościgowych oraz zorganizowanie i zabezpieczenie lądowiska dla statku powietrznego.

W zależności od potrzeb dyżurny KPP/KMP/KRP/KP na miejsce podłożenia ładunku wybuchowego powinien skierować patrol policji w celu potwierdzenia zgłoszenia i uzupełnienia informacji. W dalszej kolejności powinni udać się na miejsce policjanci wchodzący w skład nieetatowej grupy rozpoznania minersko pirotechnicznego (NGRMP) lub policjant do zabezpieczenia miejsca zdarzenia oraz grupa operacyjno-procesowa.

2.4.2. Czynności policjanta będącego pierwszym na miejscu zdarzenia

Po przybyciu na miejsce zdarzenia jako pierwszy policjant powinien podjąć następujące czynności:

- a) sprawdzić czy podejrzany przedmiot (pakunek) nie jest pozostawiony dla zmylenia, odwrócenia uwagi – zagrożenie zastosowania urządzeń wybuchowych wtórnych,
- b) odizolować podejrzany ładunek, wyznaczyć strefę „0”,
- c) w przypadku podjęcia decyzji o ewakuacji w pierwszej kolejności sprawdzić miejsce do którego zamierza ewakuować ludzi,
- d) w przypadku, gdy ładunek znajduje się w budynku, otworzyć wszystkie zabezpieczone otwory (okna, drzwi, wyłazy na dach, otwory zsypów) w celu zminimalizowania skutków działania ewentualnej fali powybuchowej,
- e) zabezpieczyć zagrożony rejon przed dostępem osób postronnych:
 - osobowo – poprzez wezwanie osoby znajdującej się w pobliżu lub innych funkcjonariuszy Policji do udzielenia pomocy,
 - technicznie – odgrodzić miejsce zdarzenia za pomocą dostępnych środków i narzędzi,
- f) wezwać na miejsce pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie energetyczne, gazowe, wodne.

2.5. Zadania wyspecjalizowanych jednostek organizacyjnych Policji

2.5.1. Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP¹⁶

W połowie lat siedemdziesiątych w wyniku nasilenia się ataków terrorystycznych na świecie decyzją z dnia 22 lutego 1976 roku Minister Spraw Wewnętrznych utworzył przy Komendzie Stołecznej MO (jako pierwszy w Polsce) Wydział Zabezpieczenia, do którego zadań należało między innymi:

- przeciwdziałanie i fizyczne zwalczanie wszelkiego rodzaju aktów terroru,
- likwidacja sytuacji szczególnie niebezpiecznych, stanowiących poważne zagrożenie ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Warszawy i całego kraju.

Utworzony wydział składał się z 5 sekcji bojowych stanowiących łącznie 47 funkcjonariuszy. W 1982 roku jednostka rozkazem 0127/82 Ministra Spraw Wewnętrznych została powiększona do 273 funkcjonariuszy. Wydzielono wtedy skrzydło bojowe i utworzono – w związku z licznymi porwaniami samolotów – skrzydło ochrony lotów, a także sekcję techniczną jako część logistyczną. Funkcjonariusze skrzydła ochrony lotów pełnili służbę w formie patroli specjalnych na pokładach samolotów krajowych linii PLL LOT. W 1990 roku w związku z powszechnym dostępem do paszportów i ustaniem porwań samolotów skrzydło ochrony lotów Wydziału Zabezpieczenia SUSW zostało rozwiązane, a nazwa jednostki została zmieniona na Wydział Antyterrorystyczny Komendy Stołecznej Policji. W ramach 202 etatów policyjnych poszerzono pion bojowy o sekcję pirotechniczną, utworzony został Sztab i Pluton Ochrony, do Sekcji Technicznej dodano Sekcję Transportu, rozbudowano Zespół Medyczny. W 1992 roku w pionie bojowym utworzona została Sekcja Szkoleniowa, składająca się z instruktorów do prowadzenia programowych zajęć oraz Sekcja ds. Negocjacji z etatem psychologa. Powiększono Sekcję Pirotechniczną do 10 osób. Stan etatowy wydziału wynosił 207 policjantów plus 2 etaty cywilne. W lipcu 2003 roku połączono dwa zarządy i uformowano Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy

¹⁶ Źródło: http://www.policja.pl/portal/pol/560/41397/Historia_BOA.html.

Główniej Policji, które jest bezpośrednio podległe Komendantowi Głównemu Policji. W kwietniu 2004 roku rozwiązano Biuro Operacji Antyterrorystycznych i Komendant Główny Policji podjął decyzję, aby centralna jednostka AT przekształciła się w Zarząd Operacji Antyterrorystycznych Głównego Sztabu Komendy Głównej Policji. Zadania jednostki nie uległy zmianie. W maju 2008 roku nastąpiła reaktywacja Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji jako centralnej jednostki AT w Polsce.

Zadaniem BOA KGP jest między innymi przeciwdziałanie terroryzmowi i jego fizyczne zwalczanie oraz organizowanie, koordynowanie i nadzorowanie działań Policji w tym zakresie, w szczególności:

1. prowadzenie działań bojowych oraz rozpoznawczych, zmierzających do likwidowania zamachów terrorystycznych, a także przeciwdziałanie zdarzeniom o takim charakterze, w tym działań o szczególnym stopniu skomplikowania oraz w środowisku narażonym na działanie czynnika chemicznego, biologicznego, promieniowania jonizującego, nuklearnego i materiału wybuchowego),
2. prowadzenie działań wymagających użycia specjalistycznych sił i środków lub stosowania specjalnej taktyki działania,
3. prowadzenie negocjacji policyjnych,
4. wykonywanie zadań wspierających działania ochronne podejmowane wobec osób podlegających ochronie,
5. wspieranie działań jednostek organizacyjnych Policji i komórek organizacyjnych KGP w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających określonych kwalifikacji umiejętności,
6. koordynowanie przygotowań Policji do prowadzenia działań bojowych, minersko-pirotechnicznych i negocjacji policyjnych,
7. analizowanie różnych aspektów zwalczania terroryzmu oraz podejmowanie inicjatyw mających wpływ na właściwą realizację zadań Policji w tym zakresie,
8. współpraca z krajowymi i zagranicznymi formacjami właściwymi w sprawach przeciwdziałania terroryzmowi i jego zwalczania.

Współdziałanie BOA KGP na arenie międzynarodowej

– Unijna grupa zadaniowa „Atlas”¹⁷

Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP, jako centralna jednostka specjalna, oficjalnie działa w unijnej grupie zadaniowej Atlas. Na forum Europolu, zrzeszającym specjalne jednostki interwencyjne Unii Europejskiej, jednostka kontrterrorystyczna nosi nazwę BOA, pod którą jest identyfikowany przez pozostałych członków Atlasu. Inicjatorem stworzenia grupy Atlas jest belgijska jednostka DSU, zaś jej formalne powstanie datuje się od szczytu 15 dowódców europejskich jednostek antyterrorystycznych w Brukseli w październiku 2001 roku. Na spotkaniu tym zdefiniowano główne założenia grupy oraz zasady jej funkcjonowania.

Grupa Atlas, zrzeszająca centralne jednostki antyterrorystyczne Policji państw Unii Europejskiej, została powołana w celu zapewnienia jej mieszkańcom wysokiego poziomu bezpieczeństwa poprzez wzajemną współpracę, wymianę informacji oraz doświadczeń pomiędzy odpowiednimi siłami policyjnymi. Do głównych założeń Atlasu należy również stałe podnoszenie poziomu profesjonalizmu należących do niego jednostek, wzajemne wsparcie, prowadzenie wspólnych projektów oraz operacji, w przypadku zagrożenia terrorystycznego na dużą skalę. Przed powołaniem grupy Atlas współdziałanie europejskich jednostek rozwijało się pomyślnie, jednakże z braku ustrukturyzowanych zasad współpracy oraz stałych konsultacji, kontakty te miały zasadniczo charakter dwustronny bądź były ograniczone do niewielkiej liczby państw. Przypieczętowaniem współdziałania jednostek zgrupowanych w Atlasie jest formalizacja austriackiej inicjatywy, wyrażona w Decyzji Rady Unii Europejskiej z dnia 23 czerwca 2008 roku w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych. Powyższa Decyzja z dniem 1 stycznia 2009 roku umożliwia udzielenie pomocy przez jednostkę policyjną należącą do Atlasu innemu państwu europejskiemu, w przypadku wystąpienia danego państwa z prośbą o pomoc bądź ekspertyzę.

¹⁷ Źródło: http://www.policja.pl/portal/pol/778/41550/Unijna_grupa_zadaniowa_quotAtlasquot.html.

Jednostka przybywająca z pomocą jest zobowiązana przestrzegać prawa obowiązującego w goszczącym ją państwie, natomiast koszty wynikające z jej interwencji pokrywa państwo zapraszające. Należy nadmienić, że choć Decyzja weszła już w życie, jeszcze nigdy nie została zastosowana.

W chwili obecnej w skład Atlasu wchodzi 35 specjalnych jednostek policyjnych z 27 państw Unii Europejskiej, powołanych do fizycznego zwalczania terroryzmu. Jednostki z Norwegii oraz Szwajcarii uczestniczą w pracach Atlasu, jednakże jako reprezentanci państw spoza Unii europejskiej nie mają prawa głosu oraz nie korzystają z unijnych środków finansowych. Polskę w Atlasie reprezentuje Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji. Współpraca jednostek w ramach Atlasu przebiega w odpowiednich Grupach Roboczych oraz na Forach. Są to tymczasowe stowarzyszenia jednostek, powołane z zamiarem rozwoju optymalnych metod, taktyki oraz procedur w danej dziedzinie, które następnie udostępniane są wszystkim członkom Atlasu. Na dzień dzisiejszy istnieje pięć Grup Roboczych: Budynki, Woda, Transport, Samoloty, Wejścia oraz dwa Fora: Negocjatorów i Snajperów. Techniczna Grupa Robocza Wejścia, skupia się na wypracowywaniu najlepszych rozwiązań wykorzystywanych przy wejściach do różnego rodzaju pomieszczeń. Fora są podrzędne wobec Grup Roboczych w wymiarze budżetowym. Tym niemniej, wspomniana funkcja niesie ze sobą nie tylko prestiż ale umożliwia zarazem skuteczne wypracowanie relacji z innymi partnerami europejskimi, zapewniając szerokie pole manewru na forum międzynarodowym. Przewodniczący Atlasu dysponuje inicjatywą przy proponowaniu zmian w funkcjonowaniu grupy oraz posiada efektywny wpływ na kształtowanie wizji jej przyszłego rozwoju. Reprezentuje on ponadto interesy Atlasu i odpowiada za jego funkcjonowanie przed organami unijnymi. Wszystkie decyzje strategiczne podejmowane są przez głosowanie większością głosów na zwoływanym dwa razy w roku Forum Dowódców Atlasu.

Niezwykle istotnym elementem współpracy w ramach Atlasu jest udostępniana przez Europol aplikacja internetowa zwana Platformą Komunikacyjną Atlasu. Celem Platformy jest ułatwienie wymiany informacji oraz wiedzy związanej z możliwościami

europejskich jednostek antyterrorystycznych sieci Atlas. Europol dostarcza na potrzeby Atlasu odpowiednią infrastrukturę przetwarzającą informacje oraz świadczy usługi utrzymania platformy w Internecie. Europol zapewnia również bezpieczeństwo Platformy według swoich standardów bezpieczeństwa. Atlas z kolei zarządza dostępem do Platformy oraz odpowiada za umieszczane na niej informacje. Jeszcze przed wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej Zarząd Operacji Antyterrorystycznych Głównego Sztabu Komendy Głównej Policji uczestniczył w pracach grupy Atlas w charakterze obserwatora. Pozwoliło to na stopniowe wdrożenie się jednostki w sposób funkcjonowania Atlasu oraz płynne przejście do pełnoprawnego członkostwa, które nastąpiło w maju 2004 roku. Od maja 2008 roku Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji po przemianach strukturalnych w Policji, kontynuujące spuściznę Zarządu Operacji Antyterrorystycznych Głównego Sztabu Komendy Głównej Policji, zaangażowane jest w prace Grupy Roboczej Budynki, Technicznej Grupy Roboczej Wejścia oraz działa na Forum Negocjatorów. W przyszłości planowane jest aktywne uczestnictwo jednostki w działaniach podejmowanych przez Grupę Roboczą Samoloty.

2.5.2. Centralne Biuro Śledcze KGP¹⁸

Centralne Biuro Śledcze powołano do życia 15 kwietnia 2000 r., łącząc dwa dotychczas działające w Komendzie Głównej Policji biura: Biuro dw. z Przystępczością Zorganizowaną (funkcjonowało ono od 1994 roku) i Biuro dw. z Przystępczością Narkotykową (działało od 1997 roku). Wzorowano je na nowoczesnych tego typu instytucjach działających w Europie Zachodniej czy Stanach Zjednoczonych. Aktualnie, ogólne zadania CBS KGP określone zostały w §28 zarządzenia nr 372 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 kwietnia 2008 r. w sprawie regulaminu Komendy Głównej Policji, tj. między innymi:

Zadaniem CBS KGP jest rozpoznawanie i zwalczanie przystępczości zorganizowanej oraz rozpoznawanie zagrożeń terrorystycznych, w tym:

¹⁸ Źródło: http://cbs.policja.pl/portal/cbs/379/9889/Podstawowe_zadania.html.

- planowanie, koordynowanie i podejmowanie działań, ukierunkowanych na rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej w kraju oraz o charakterze międzynarodowym, a w szczególności przestępczości kryminalnej, ekonomicznej i narkotykowej,
- prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach dotyczących zorganizowanych grup przestępczych,
- prowadzenie operacji specjalnych,
- ochrona świadków koronnych i osób dla nich najbliższych oraz koordynowanie czynności związanych z ochroną innych osób zagrożonych,
- koordynowanie działań w zakresie rozpoznawania operacyjnego zagrożenia terrorystycznych i ekstremistycznych,
- organizowanie i podejmowanie czynności operacyjno-rozpoznawczych we współpracy z jednostkami organizacyjnymi Policji,
- organizowanie współdziałania oraz współpraca z policjami innych państw, a także z krajowymi służbami i urzędami administracji publicznej w dziedzinach i w zakresie niezbędnym do skutecznego zapobiegania i zwalczania przestępczości zorganizowanej.

W skład Centralnego Biura Śledczego wchodzi między innymi Wydział do Zwalczania Aktów Terroru, którego historia sięga 1996 r. Początkowo Wydział realizował zadania związane z rozpoznawaniem i zwalczaniem przestępczości z użyciem materiałów wybuchowych. W latach 90. ubiegłego wieku przestępstwa porachunkowe z użyciem bomb stanowiły jedno z najistotniejszych zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, a ich liczba sięgała kilkudziesięciu rocznie. Podkreślić jednak należy, że jak do tej pory żadne z odnotowanych zdarzeń nie miało cech zamachu terrorystycznego. Wydział skupia w chwili obecnej najlepszych krajowych ekspertów w zakresie tzw. śledztwa powybuchowego, dysponując przy tym unikalnym w skali kraju specjalistycznym wyposażeniem. Prowadzi też specjalistyczną bazę danych na temat używanych urządzeń i materiałów wybuchowych.

Na przełomie lat 2001/2002, już po zamachu na WTC z 11 września 2001 r. zadania Wydziału zostały rozszerzone o operacyjne rozpoznawanie zagrożeń ekstremistycznych i terrorystycznych oraz koordynację takich czynności rozpoznawczych w całej Policji. Szczegółowy zakres zadań z tym związanych ma charakter niejawnny.

Poza wyodrębnionymi komórkami wewnątrz organizacji Policja jest także członkiem krajowych oraz międzynarodowych struktur powołanych do zwalczania terroryzmu. W kraju poprzez Komendanta Głównego Policja uczestniczy w Międzyresortowym Zespole do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych utworzonym na podstawie zarządzenia Prezesa rady Ministrów. Jest to organ pomocniczy Rady Ministrów, który zapewnia współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu. Do głównych zadań Zespołu należą monitorowanie zagrożeń o charakterze terrorystycznym, przedstawianie opinii i wniosków dla Rady Ministrów, opracowywanie projektów standardów i procedur w zakresie zwalczania terroryzmu, inicjowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez właściwe organy administracji rządowej, organizowanie współpracy z innymi państwami w zakresie zwalczania terroryzmu etc.

Rozdział 3.

Wykrywanie materiałów wybuchowych¹⁹

3.1. Charakterystyka materiału wybuchowego

Zgodnie z ustawą o materiałach wybuchowych stosowanych do celów cywilnych z 2002 r. jako materiał wybuchowych należy rozumieć substancje chemiczne stałe lub ciekłe albo mieszaniny substancji zdolne do reakcji chemicznej z wytwarzaniem gazu o takiej temperaturze i ciśnieniu i z taką szybkością, że mogą powodować zniszczenia w otaczającym środowisku, a także wyroby wypełnione materiałem wybuchowym.

W teorii materiałów wybuchowych rozróżnia się dwa rodzaje wybuchów:

1. wybuch fizyczny, w którym występuje rozprężenie medium w wyniku procesu fizycznego (rozsadzanie), obejmujący również tzw. wybuch elektryczny,
2. wybuch chemiczny, charakteryzuje się gwałtowną reakcją chemiczną przebiegającą w materiale wybuchowym z olbrzymią szybkością i przy wydzielaniu się wysokiej temperatury oraz produktów gazowych.

Materiały wybuchowe w zależności od ich przeznaczenia dzieli się na następujące grupy:

- materiały wybuchowe inicjujące,
- materiały wybuchowe kruszące,
- materiały wybuchowe miotające.

Materiały inicjujące są szczególnie wrażliwe na różne, nawet słabe, bodźce zewnętrzne, a czas niezbędny do powstania fali detonacji od chwili zainicjowania jest bardzo krótki. Dzięki tym właściwościom materiały te są stosowane do wywoływania detonacji materiałów wybuchowych kruszących oraz do produkcji spłoniek do zapalania prochu. Do zapoczątkowania reakcji wybuchowej przez materiały inicjujące wystarczą: lekkie uderzenie, potarcie, nakłucie, iskra czy rozżarzony element.

¹⁹ Na podstawie: B. Hołyst, *Terroryzm*, Tom.2, Lexis Nexis, Warszawa, 2009 r.

Wysoka wrażliwość na bodźce zewnętrzne sprawiła, że określane są jako materiały pierwszorzędne (*primary explosives*). Do materiałów wybuchowych inicjujących zalicza się między innymi: pioruniany: rtęci, srebra, kadmu, miedzi, acetylenki miedzi i srebra, sole nitrofenoli i inne.

Materiały wybuchowe kruszące działają z wielką siłą. Doprowadzenie materiałów kruszących do wybuchu jest znacznie trudniejsze niż ma to miejsce z materiałami inicjującymi. Dlatego te drugie służą do pobudzenia wybuchu tych pierwszych. Materiałami wybuchowymi kruszącymi napełniane są między innymi pociski artyleryjskie, ładunki górnicze, saperskie oraz miny. Do materiałów kruszących zalicza się przede wszystkim nitrozwiązki, nitroaminy, estry kwasu azotowego oraz mieszaniny różnych związków. Do tej grupy zalicza się również plastyczne, nowoczesne materiały wybuchowe składające się z mieszaniny między innymi heksogenu, pentrytu ze środkami wiążącymi, nadającymi im cechy plastyczności (np. tłuszcze, oleje, smary, żywice, kauczuk).

Materiały wybuchowe kruszące podzielone są na trzy grupy:

- związki C-nitrowe – m.in. trotyl (TNT), trinitrobenzen (TNB), ksylyt, heksyl, pikrynian amonu,
- związki N-nitrowe (nitro aminy) – heksogen RDX, T-4, oktagon (HMX), nitroguanidyna i heksanitroheksaza,
- azotany alkoholi – nitrogliceryna (NG), nitroglikol, di nitroglikol, pentryt (PETN), nitroceluloza (NC bawełna strzelnicza).

Doprowadzenie materiałów miotających do wybuchu jest jeszcze trudniejsze niż materiałów kruszących dlatego stosuje się je przeważnie jako proch. Są to substancje palne, bogate w tlen, których działanie polega na spalaniu się i wytwarzaniu dużej ilości gazów, które rozprężając się dokonują miotania pocisków. Najczęściej występują prochy: nitrocelulozowe, nitroglicerynowe, dwunitroglikolowe i inne. Mogą przyjmować postać stałą, płynną, bądź najczęściej spotykaną granulowaną.

Do zamachów terrorystycznych w dzisiejszych czasach najczęściej używane są plastyczne materiały wybuchowe PBX (*plastic bonded explosive*), które charakteryzują

się wysoką szybkością detonacji, stabilnością oraz niewrażliwością na wstrząsy. Do najbardziej znanych należą materiały produkcji czeskiej C-4 i semtex. Innym bardzo popularnym materiałem jest ANFO (*ammonium nitrate-fuel oil*) zaliczany do tzw. emulsyjnych materiałów wybuchowych²⁰, które w porównaniu do innych materiałów wybuchowych mają wiele zalet, między innymi:

- uproszczony skład – azotan amonu nasycony olejem opałowym,
- jednorodność,
- względna wodoodporność,
- łatwość produkcji
- wielka szybkość detonacji.

Emulsyjne materiały wybuchowe mogą być stosowane w przedmiotach o małej średnicy i zawierać różne ilości aluminium dla zwiększenia siły wybuchu.

3.2. Źródła pozyskiwania materiału wybuchowego przez terrorystów

Pochodzenie materiałów wybuchowych stosowanych przez organizacje terrorystyczne zależy od wielu czynników. Koszty zakupu na nielegalnym rynku, a więc sprawy finansowe nie są wcale najważniejsze. W czasach, gdy terroryzm jest finansowany przez państwa poprzez podstawione różnego rodzaju fundacje, firmy itp. organizacje terrorystyczne posiadają wystarczające środki finansowe. Ważniejszym staje się posiadanie odpowiednich kontaktów i dojść do osób posiadających odpowiedni materiał.

Przemysłowe materiały wybuchowe mają szerokie zastosowanie głównie w górnictwie oraz w dużych pracach ziemnych co sprawia, że możliwości ich nielegalnego zdobycia są znaczne. Przy zużywaniu dużych ilości materiałów kradzież kilku lub kilkunastu ładunków wybuchowych pozostaje prawie niezauważalna. Innym, również ważnym, źródłem nielegalnego zaopatrywania się w materiały wybuchowe stanowią kradzieże z jednostek wojskowych. Łupem padają najczęściej trotyl i inne plastyczne materiały wybuchowe oraz zapalniki i spłonki. Znaczna część materiałów

²⁰ Mieszanina azotanu amonu (saletry amonowej) oraz oleju opałowego przeważnie w proporcjach 94% do 6% – w chwili obecnej najczęściej spotykany materiał wybuchowy na świecie.

wybuchowych pochodzi z przemytu. Wiele materiałów oraz urządzeń wybuchowych pozostało po II wojnie światowej i znajdują się w zapomnianych miejscach bądź są zakopane w ziemi. W wyniku penetracji takich składów pozyskiwane są w postaci bomb, granatów, min i amunicji.

Źródłem pozyskiwania materiałów wybuchowych do celów przestępczych jest również produkcja domowa przez chemików, wykorzystujących w tym celu mieszanki pirotechniczne oraz materiały inicjujące. Zainteresowani zdobyciem materiałów wybuchowych znajdują szczegółowe informacje o ich produkcji również w Internecie.

3.3. Działania na miejscu użycia materiału wybuchowego

Na miejscu zdarzenia, gdzie wykorzystano materiał wybuchowy, prawidłowe zabezpieczenie śladów, a następnie przeprowadzone badania laboratoryjne i ich analiza mogą dostarczyć wielu informacji na temat możliwych źródeł uzyskania materiałów wybuchowych oraz mogą dostarczyć podstawowych informacji na temat wiedzy i umiejętności w zakresie posługiwania się tymi materiałami przez sprawców. O rodzaju i sile ładunku można się dowiedzieć na podstawie rozmiarów szkód spowodowanych wybuchem.

Na miejscu wybuchu należy poszukiwać i zabezpieczać zarówno duże fragmenty bomby, np. kawałki rury z tzw. bomby rurowej, jak również drobne i mikroskopijne cząstki, które mogą pochodzić z zegara, baterii, przewodów itp. W zależności od miejsca wybuchu zabezpieczone powinny być do badań osmolone i uszkodzone fragmenty przedmiotów, urządzenia wybuchowe oraz próbki podłoża, dna leju w przypadku wybuchu na otwartej przestrzeni. W przypadku podejrzenia, że do wybuchu użyto ładunku napromieniowanego, miejsce zdarzenia należy poddać badaniu z użyciem przyrządów specjalistycznych, wykrywających promieniowanie jonizujące, np. komory jonizacyjnej czy licznika proporcjonalnego oraz licznika Geigera-Müllera. Coraz większe zastosowanie w obecnych czasach mają obecnie tzw. samogasnące liczniki Geigera-Müllera. Dużą ilość cennych informacji przybliżających do wykrycia przyczyn i okoliczności wybuchu mogą mieć badania ofiar przeprowadzone przez

lekarza sądowego. Obraz i charakter zranień, ich rozmieszczenie pozwalają na wnioski co do rodzaju wybuchu. Zabezpieczenie miejsca ataku powinno obejmować także teren przyległy, wykraczający poza ustalone ślady na miejscu zdarzenia oraz obejmować ewentualnie ustalonych świadków. Strefa badania miejsc wybuchu zarówno w przestrzeni otwartej, jak i pomieszczeniu zamkniętym, winna być zabezpieczona zarówno fizycznie przed dostępem osób postronnych, jak i technicznie przed zniszczeniem śladów.

Oględziny miejsca wybuchu przeprowadza się w celu wykrycia centrum wybuchu ładunku bądź urządzenia, określenia rodzaju ładunku, jego wielkości i sposobu jego detonacji. Zabezpieczone na miejscu zdarzenia ślady powinny być udokumentowane fotograficznie, filmowo i protokolarnie. W przypadku gdy strefa wybuchu jest rozległa celowe jest wykonanie również zdjęć lotniczych. Wszystko to będzie pomocne do odtworzenia konstrukcji urządzenia wybuchowego. Dlatego w grupie dokonującej oględzin miejsca wybuchu poza prokuratorem oraz policjantami dochodzeniowymi i technikami kryminalistyki powinien znajdować się ekspert chemik.

Literatura

Wydawnictwa zwarte

- B. Hołyst, *Terroryzm*, Tom.1,2, Lexis Nexis, Warszawa, 2009,
- S. Koziej, *Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku*, Adam Marszałek, Toruń, 2006,
- K. Liedel, P. Piasecka, *Ochrona obywateli i instytucji publicznych przed atakami terroryzmu i przemocy – poradnik*,
- J. Pawłowski, *Terroryzm we współczesnym świecie*, Wołoszański, Warszawa, 2001,
- K. Sławik, *Terroryzm*, Ławica, Poznań, 1993,
- T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 2008,
- J. Szafrąński red., *Współczesne zagrożenia terroryzmem oraz metody działań antyterrorystycznych*, T. Aleksandrowicz, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2007.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 2011.287.1687 j.t.),
- Ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz.U.1990.51.297),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.1997.88.553),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U.1997.89.555),
- Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U.2012.576 j.t.),
- Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U.2009.12.67 j.t.),
- Ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. 2010.46.276 j.t.),
- Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U.2012.1017 j.t.),

- Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz.U.2012.1329 j.t.),
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U.2007.89.590),
- Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U.2009.62.504)
- Europejska konwencja o zwalczaniu terroryzmu, sporządzona w Strasburgu dnia 27 stycznia 1977 r. (Dz.U.1996.117.557),
- Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 9 grudnia 1999 r. (Dz.U.2004.263.2620),
- Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu terrorystycznych ataków bombowych, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 15 grudnia 1997 r. (Dz.U.2007.66.438),
- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r. (Dz.U.2008.161.998),
- Międzynarodowa Konwencja w sprawie zwalczania aktów terroryzmu jądrowego, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 13 kwietnia 2005 r. (Dz.U.2010.112.740),
- Zarządzenie nr 1429 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w Policji procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych (Dz.Urz.KGP.2005.3.8),
- Zarządzenie nr 74 Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 października 2011 r. w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego (akt niepublikowany),
- Zarządzenie nr 133 Komendanta Głównego Policji z dnia 27.10.2012 r. w sprawie realizacji zadań związanych z wprowadzeniem, zmianą i odwoływaniem stopni alarmowych w Policji.

Internet: www.info.policja.pl, www.antyterroryzm.gov.pl.

Zakład Wyszukolenia Specjalnego

asp. Paweł Sitko

Szkoła Policji w Katowicach
ul. gen. Jankego 276
40-684 Katowice-Piotrowice
www.katowice.szkolapolicji.gov.pl

